herpy

SKILDPADDER

Impressed Tortoise

Manouria impressa

Manouria impressa er en sjælden, tilbageholdende landskildpadde fra de kølige, regnvåde bambus- og stedsegrønne bjergskove i Sydøstasien. Den lever næsten kun af svampe og tilbringer det meste af tiden skjult i løvet. Den hører til de sværeste landskildpadder at holde og kræver meget plads, konstant fugt og et køligt klima.

Familie: Testudinidae Tidligere navn: *Geoemyda impressa*

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**25-31 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**20-40 år**
Aktiv	**Skumring**
Levevis	**Jordboende**
Biotop	**Bjergskov**
Sværhedsgrad	**Ekspert**

PASNING

Min. terrarie	**150 × 150 × 60 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**21-27 °C**
Temperatur, nat	**12-18 °C**
Luftfugtighed	**70-100 %**
Vand	**Vanddel**
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 1
Kost	**Færdigfoder og planter**
Holdes	**Enkeltvis, parvis eller 1 han med flere hunner**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**10-20 æg**
Inkubation	**64-79 dage** ved 26,6-30 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Truet (EN)**

Arten står på CITES liste II og i bilag B i EU's forordning om handel med vilde dyr (som alle landskildpadder, Testudinidae spp.). Køb og salg kræver derfor dokumentation for lovlig oprindelse, og indførsel fra lande uden for EU kræver CITES- og EU-papirer. Spørg Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) om kravene. Arten står ikke på de danske lister over dyr, som private ikke må holde (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015 og nr. 686 af 31.5.2023).

Om arten

Manouria impressa er en mellemstor landskildpadde med et fladtrykt, gulbrunt til brunt rygskjold, hvis midterste plader er let indsunkne; deraf artsnavnet *impressa*, "indtrykt". Skjoldet bliver op til 31 cm langt, og kanten er kraftigt savtakket hele vejen rundt. Hovedet er gult til lysebrunt, forbenene er sorte, og bagbenene og halen er mørkebrune. Hannerne har længere og tykkere haler end hunnerne, og halen kan ende i et spidst hornskæl.

Arten blev beskrevet i 1882 som *Geoemyda impressa* ud fra et dyr fra Siam. Den hører sammen med *Manouria emys* til slægten *Manouria*, som regnes for en af de mest oprindelige blandt nulevende landskildpadder. Til forskel fra *M. emys* bliver *M. impressa* væsentligt mindre og er meget mere kræsen med føden og klimaet. Levealderen er ikke dokumenteret; 20-40 år i boksen er et skøn.

I naturen er den svær at finde. Den er mest aktiv i skumringen og under regnbyger, og ligger det meste af tiden begravet i løvlaget. Ungerne er gulbrune og omkring 44-50 mm lange ved klækningen. Arten lever af svampe og er svær at holde og endnu sværere at avle i fangenskab. Mange vildfangede dyr kommer fra handlen med levende dyr til fødevaremarkeder og har fået dårlig behandling, før de når en holder.

IUCN vurderer arten som truet (EN). Den er under pres fra indsamling til fødevare- og medicinmarkeder og fra tab af skov til landbrug og skovbrande. Avl lykkes sjældent, og der findes få opdrættede dyr.

Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Udbredelse og levested

Manouria impressa lever i Sydøstasiens bjergegne: i Thailand, Myanmar (fra Karenni-bjergene og sydpå), Laos, Cambodja, Vietnam og Malaysia på Malaysiahalvøen. Den er også fundet i det nordøstlige Indien (Arunachal Pradesh) og i Yunnan og Hunan i Kina. Fundet fra Hunan skyldes sandsynligvis et indført dyr, og arten er indført til Hainan.

Udbredelsen er stor, men meget spredt: arten findes kun lokalt i bjergrige skovstrøg. Typelokaliteten er Siam, det nuværende Thailand.

> **Oprindelig udbredelse:** Thailand, Myanmar (Burma), Laos, Cambodja, Vietnam, Malaysia, Indien og Kina.

LEVESTED

Manouria impressa lever i tæt stedsegrøn skov og bambuskrat på bjerge og højdedrag, normalt over omkring 700 m. Området får regn næsten hver dag, og skovbunden holder sig fugtig også i den tørrere del af året. Luftfugtigheden er 70-100 % og kommer sjældent under 65 %.

Temperaturen i levestedet er typisk 21-27 °C om dagen og 10-18 °C om natten. Skoven er mørk og skyggefuld, og skildpadden soler sig ikke i åbent sollys. Den ligger skjult under væltede træer, i bambusrør og begravet i løvlaget, og den får sit vand fra dug og regnvåd vegetation.

Parringstiden falder i regntiden, og hunnen dækker æggene med blade. Føden er næsten udelukkende svampe, især *Pleurotus* (østershatte), *Amanita*, *Auricularia* (judasøre) og *Termitomyces*, og i mindre grad unge bambusskud og lav vegetation. Føden er så snæver, at arten er svær at holde i live i fangenskab.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

Pasning

TERRARIET

Manouria impressa er meget krævende, men klarer sig godt, når dens krav til klima, fugt og føde bliver opfyldt. Er du uerfaren med skildpadder, er arten ikke et godt valg.

Den bedste løsning er en stor udendørs indhegning eller et drivhus med kraftig beplantning, træer eller bambus til skygge og et tykt lag blade, så dyret kan grave sig ned og bygge rede. Et par skal have mindst 45 m², og en avlsgruppe på en han og tre hunner holdes på mere end 90 m². Falder temperaturen under 10 °C om natten, skal dyrene ind. I Danmark sker det store dele af året, så et opvarmet drivhus eller et indendørs anlæg er nødvendigt.

Indendørs skal et voksent dyr have mindst 150 × 150 cm (2,25 m²) med en højde på 60 cm. Indendørs holdes voksne dyr enkeltvis, fordi det mindsker stress, når dyrene ellers står tæt.

Bunden er en tyk, fugtig blanding af barkflis eller sphagnum med et dybt lag løv, så skildpadden kan skjule sig helt. Giv flere skjul af rør, barkstykker og væltede grene, og læg løv til flere gange om året. En lav, bred vandskål eller en lav dam er nødvendig, fordi dyrene i fangenskab ofte ligger i vand. Unger holdes på fugtig sphagnum med løv og et lille skjul i en lukket, men ventileret kasse.

TEMPERATUR

Om dagen skal temperaturen være 21-27 °C, og om natten 12-18 °C. Arten er tilpasset køligt bjergklima og har ikke brug for en varmelampe eller en solplads. Tilbyd i stedet skygge hele dagen og en let temperaturforskel mellem områderne i indhegningen, så skildpadden selv kan vælge. Natten må ikke komme under 10 °C.

Tallene svarer til klimaet i artens levested. Den største risiko er skiftet mellem udendørs og indendørs anlæg om efteråret, som er det tidspunkt, hvor flest dyr bliver syge.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal ligge på 70-100 % og aldrig under 65 %. Det er den vigtigste enkeltfaktor i pasningen, og udtørring er en hyppig årsag til appetitløshed og sygdom.

Forstøv anlægget hver dag i omkring en time, gerne med forstøverdyser placeret med omkring halvanden meters afstand rundt langs kanten. Mindst to gange om ugen kan en sprinkler give en kraftig overbrusning af planter og løv. Indendørs forstøves anlægget dagligt, og dyret bades hver anden dag i en kasse med afløb under en fin dusk i omkring en time. De fleste dyr begynder at drikke, når de får den slags vand.

Dyrene drikker sjældent af en skål, men der skal alligevel stå en lav skål med rent vand. Hos unger fremmer forstøvning under fodringen appetitten hos de svære spisere.

LYS OG UVB

Skildpadden lever i dyb skygge og soler sig ikke i naturen. Alligevel skal dyr, der holdes indendørs, have UV-lys fra et kvalitetsrør i dagtimerne. Vælg en svag UVB-kilde til skyggedyr (Ferguson-zone 1), og lad en stor del af anlægget være i skygge. Zonen er et skøn ud fra artens levevis.

Brug et dagslys på omkring 12 timer om dagen og et tænd-sluk-ur. Udendørs eller i et drivhus skal beplantningen give kraftig skygge, og dyrene skal kunne grave sig ned for at komme væk fra lyset.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Manouria impressa er svampeæder: i naturen består føden næsten kun af svampe, og svampe er også hovedfoderet i fangenskab. Østershatte er lette at skaffe, tages godt imod og har et højt kalkindhold, hvilket er en fordel for hunner, der skal lægge æg. Brug dyrkede, spiselige svampe; vildsvampe er ikke en god idé, fordi mange er giftige.

To gange om ugen får dyret en salat, hvor svampene blandes med grønt og grøntsager som pak choi, kål, gul squash, zucchini, sødkartoffel og gulerod. Mellem salatdagene gives svampe alene en eller to gange om ugen. Fugtede pellets til landskildpadder kan blandes i salaten og giver hurtigere vækst. Nogle stædige spisere viser også interesse for frugt og blomster.

Unger får en fint hakket udgave af voksenkosten. Giv dem et tilskud af kalk og vitaminer i foderet. Portionsstørrelsen er ikke dokumenteret, så vej dyrene en gang om ugen, og juster mængden ud fra vægten. Mange dyr er stædige spisere, og nogle nægter at tage imod andet end én slags svamp.

Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Manouria impressa er tilbageholdende og skjuler sig det meste af tiden i løvet, ofte med kun hovedet fremme. Den er mest aktiv i skumringen og efter regn. Den skal kun håndteres, når det er nødvendigt, for eksempel ved vejning.

Unger kan holdes i små grupper på to eller tre, hvis alle tager på i vægt. Taber en unge sig, tyder det som regel på for mange dyr på for lidt plads, og dyret skal flyttes. Voksne dyr holdes enkeltvis uden for avlssæsonen, fordi det mindsker stress. En avlsgruppe på en han og tre hunner kan holdes sammen, hvis der er over 90 m² og mange skjul og træer til skygge.

Mange sygdomme hos arten skyldes stress, og de bliver ofte opdaget for sent, fordi dyret ligger skjult i løvet. Vej dyret regelmæssigt, og før journal.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannerne har længere og tykkere haler end hunnerne. På undersiden af halen ligger skællene hos hannen parvis og mødes regelmæssigt i midterlinjen, mens de hos hunnen er forskudt og danner en zigzaglinje. Alder og størrelse for kønsmodenhed er ikke dokumenteret. Avlen kræver et stort anlæg og dyr i god form, så avl hører kun hjemme hos erfarne holdere.

PARRING

Parringen begynder i det tidlige forår og fortsætter hele sommeren; i naturen ses frieri fra midten af marts til september, i regntiden. Hannen nærmer sig hunnen forfra, nikker med hovedet og åbner og lukker munden. Er hunnen modtagelig, løfter hun kroppen højt, og hannen bestiger hende bagfra. Under parringen strækker han halsen og giver lyd fra sig, men han bider eller støder ikke hunnen.

En avlsgruppe på en han og tre hunner kan fungere godt i et stort anlæg med mange træer og rigeligt med skygge og skjul. Uden for sæsonen holdes dyrene enkeltvis.

ÆGLÆGNING OG KULD

Æggene lægges typisk i juni og juli. Hunnen bygger en stor rede af løv ved at gå i stadig større cirkler og trække blade sammen til en tæt, vævet høj, ofte op ad en mur eller et hegn. Højen kan blive op til 1 m høj. Hun graver et redehul i midten, 30-35 cm dybt, og lægger 10-20 hårdskallede æg på størrelse med en bordtennisbold. Derefter dækker hun dem på samme måde med blade og kviste, så æggene ligger op til 35 cm nede.

Giv hunnen rigeligt med løv, kviste og plads langs en væg eller et hegn. Hvor mange gange hunnen lægger pr. år, er ikke dokumenteret.

INKUBATION

Æggene kan tages ud af reden og lægges i fugtet vermiculite, blandet 1:1 efter vægt med vand. Arten har temperaturafhængigt køn: ved 28,8-30 °C klækkes hunner, og ved 26,6 °C klækkes hanner. Ved disse temperaturer klækkes æggene efter 64-79 dage. Luftfugtigheden omkring æggene skal være cirka 80 %.

Avl lykkes sjældent, og klækninger er stadig noget særligt.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne vejer omkring 16 g og er 44-50 mm lange ved klækningen. Hold dem i fugtet sphagnum med løv og et lille skjul og med en lav skål, hvor de kan bade, hvilket de ofte gør i fangenskab. Forstøv dagligt.

Giv ungerne en fint hakket udgave af voksenkosten med fugtede pellets og kalk. Små grupper på to eller tre dyr kan holdes sammen, hvis alle tager på i vægt hver uge. Vej dem hver uge, og flyt de dyr, der taber sig, for sig selv. De mindre dyr vokser som regel videre, når de er skilt fra de andre. Forstøvning, mens de får mad, kan hjælpe unger, der er svære at få til at spise.

Sundhed og typiske fejl

Manouria impressa er sårbar, og de fleste problemer skyldes stress, udtørring eller forkert klima. De typiske problemer er:

- Udtørring, som giver appetitløshed og andre problemer. Forstøv dagligt og bad dyret.
- Skiftet mellem udendørs og indendørs anlæg om efteråret, som er det tidspunkt, hvor de fleste dyr bliver syge. Stress er en vigtig udløsende faktor.
- Indvoldsorme, især amøber, hos voksne dyr. Sygdommen kan udvikle sig hurtigt efter de første tegn, som er sløvhed og vægttab.
- Sten og andre ikke-fordøjelige ting i maven. Det er et almindeligt problem hos voksne dyr, der er hentet ud af naturen og har været gennem handel til fødevaremarkeder, og de kan kræve en operation.
- Kræsenhed: mange dyr nægter at spise andet end svampe. Vægttab er første tegn.

Dyret ligger skjult i løvet, så sygdom opdages sent. Vej dyret hver uge, og før journal. Søg en dyrlæge med erfaring i skildpadder ved vægttab, sløvhed eller appetitløshed.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.